

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN BİRLEŞTİRİLMİŞ SINIFLARDA KARŞILAŞTIKLARI PROBLEMLER (MALATYA İL ÖRNEĞİ)

Yrd. Doç. Dr. Özcan PALAVAN¹ & Veysel GÖÇER²

Öz

Bu araştırmanın genel amacı, birleştirilmiş sınıflı okullardaki öğretmenlerin karşılaştıkları problemlerini ortaya koymak ve araştırmanın bulgularına göre problemlerin çözümüne katkı sağlamaktır. Bu araştırma, tarama modelinde olup, betimsel bir nitelik taşımaktadır. Araştırma, Malatya ilinde bulunan 184 birleştirilmiş sınıflı okulda çalışan 201 öğretmenden 146'sına ulaşılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan 146 öğretmenin %76'sı erkek, geriye kalan %24'lük kısmını ise kadın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin görev sürelerine baktığımızda %76'sının 1-5 yıl, %24'ünün ise 6 yıl ve yukarısı bir zamandır görev yaptıkları görülmektedir. Araştırma verilerinin toplanmasında "Birleştirilmiş sınıflı okulların yönetim problemleri ve çözüm önerileri" ölçeğinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde aritmetik ortalama alma yoluna gidilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler, yöneticilik görevlerinin olmaması halinde daha başarılı olacaklarını ve idarecilik konusunda lisans eğitimlerinden kaynaklanan eksikliklerinin olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler okulların problemlerini çözmeye ailelerin desteğinin alınması gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenler, okulda çalışan diğer öğretmenler ve köyde bulunan anne-babalarla kurulacak olan iyi bir iletişim de sorunların çözümüne katkı sağlayacağı görüşünü belirtmişlerdir. Öğretmenler denetimler sırasında müfettişlerin tavırlarından dolayı stres yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler denetimlerde müfettişlerin çalışma koşullarını göz önünde bulundurmaları gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Okul Yönetimi, Birleştirilmiş Sınıf, Müdür Yetkili Öğretmen, Birleştirilmiş Sınıflı Okul Sorunları

Problems Faced by the Classroom Teachers in Multigrade Classes (A Case in Malatya Province)

Abstract

The overall objective of this research is to reveal the problems faced by teachers in multigrade schools and to contribute to the solution of the problem according to the findings of the research. This research is survey model carries a descriptive nature. The research was done with 146 teachers out of 201 who worked at 184 schools with multi-grade classes in Malatya province. 76 % are male while the remaining 24 % are woman. When considering their tenure, 76 % are 1-5 year, 24 % are 6 year and more. "The management problems and solutions of the multigrade schools" has been used for scale in the collection of research data. SPSS was used to the analysis of the data that collected through the survey. Teachers participating in the survey stated that they will be more successful in the absence of managerial positions and are the lack of undergraduate training in administration. Teachers indicated that the support of parents on solving the problems of schools was necessary. Furthermore, the teachers participated in the survey expressed the view that setting a good communication with the other teachers in the school and the parents in the village would contribute to the solution of the problems. Teachers reported that they had experienced stress because of the attitude of the inspectors during the supervisors. Teachers indicated that the supervisors should take into account the working conditions during the inspections.

Keywords: School Management, Management Problems, Multigrade School, Director Authorized Teacher, and Multigrade School Issues

- 1 Girne Amerikan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü, ozcanpalavan@gau.edu.tr
- 2 Öğretmen, Milli Eğitim Bakanlığı, veyselgocer@hotmail.com

Giriş

Yirmi birinci yüzyılın başlarından beri, eğitim sistemleri içerisindeki öğrenme, öğretme ve program öğrencilerin yaş özelliklerine göre oluşturulmuş grup esasına dayanmaktadır. Genellikle ideal sınıf gruplarının, yaşlar arası farkı bir yıldan fazla geçmemiş öğrencilerden oluşan sınıflar olduğu görülmüştür. Tekli yaş özelliği sırasına göre oluşturulmuş olan sınıf, öğretmeyi ve öğrenmeyi organize etmenin en ideal yolu olarak değerlendirilmektedir. Bununla birlikte birçok öğrenme ve öğretme düzenlemeleri bu fikirden sapma göstermektedir (Little, 2001:482). Farklı yaşlarda öğrencilerin bir arada öğrenim görmeleri hiç de az rastlanırlar bir olgu değildir. Bu durum birleştirilmiş sınıfları gündeme getirmiştir.

Birleştirilmiş sınıfı, Hargreaves ve diğerleri (2001); “Aynı anda iki veya daha fazla sınıfın bir öğretmenin sorumluluğunda olmasıdır.” şeklinde tanımlarken, Köklü (2000)birden fazla sınıfın bir öğretmenin yönetiminde, birlikte çalışma esasına dayalı olarak oluşturulmuş bir sınıf olarak tanımlamaktadır. Binbaşıoğlu (1999) ise birleştirilmiş sınıfı, “iki ya da daha çok sınıfın, bir grup teşkil ederek bir öğretmen yönetiminde birlikte çalışması” biçiminde tanımlamıştır. Araştırmacılar genellikle yönetsel ve ekonomik gereklilikten kaynaklanan birleştirilmiş sınıflar için “multigrade classes” kavramını kullanmaktadırlar (Miller, 1999).

Birleştirilmiş Sınıflara Küresel Bakış

Köksal (2005), Türkiye’de birleştirilmiş sınıf uygulamasının temel nedenleri arasında öğrenci sayısının azlığı ile öğretmen sayısının yetersizliğini göstermiştir. Öğrenci sayısının az olmasında kırsal bölgelerden kentlere artan göçlerin de etkisi olduğu söylenebilir. Eğitim imkânlarının azlığı, ulaşımın zor ve güç olması, sağlık kuruluşlarına uzaklık, işsizlik vs. gibi nedenlerden dolayı göç edilmesi ile köy nüfusları azalmış ve buradaki okullar yavaş yavaş kapanmış veya var olan okullar da birleştirilmiş sınıflı okula dönüşmüşlerdir.

Birleştirilmiş sınıf yalnız ülkemize özgü bir uygulama olmayıp dünyanın birçok ülkesinde de vardır. Amerika Birleşik Devletleri’nde, Kanada’da, Japonya’da ve Avrupa Birliği ülkelerinin hemen hemen hepsinde ve daha birçok ülkede Birleştirilmiş Sınıf uygulaması mevcuttur (Erdem, 2011). Amerika’nın bazı eyaletlerinde birleştirilmiş sınıf uygulaması azımsanamayacak niteliktedir. Özellikle Alabama eyaletinde birleştirilmiş sınıf oranı oldukça yüksektir (ATP, 2015). Dünya genelinde Birleştirilmiş sınıflarda öğretimin sakıncaları ve yararları üzerine araştırmalar yapılmış, bu uygulama kimi yerlerde özellikle tercih edilirken kimi yerlerde ise birleştirilmiş sınıflara farklı seçenekler aranmıştır (Bayar, 2009).

Birleştirilmiş sınıfların dünyadaki sayısal durumu incelendiğinde, uygulamanın oldukça yaygın olduğu görülmektedir. Birleştirilmiş sınıf uygulamaları yalnızca gelişmemiş veyahut gelişmekte olan ülkelere ait bir uygulama olmayıp, gelişmiş ülke-

lerde de eğitimde önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır. Yirminci yüzyılda özellikle kırsal bölgelerde yaşayan aileler ve çocuklar açısından pozitif tatmin edici, üretken, yansıtıcı öğrenme deneyimlerine ve sosyal büyümeye yönelik bir uygulama olarak ifade edilebilir. Çünkü birleştirilmiş sınıflı okul uygulaması, kırsal bölge çocuklarının akademik ve vatandaşlık gelişimi, benlik duyguları üzerine büyük bir derinlik sunarak öğretmen, öğrenci ve köy halkı arasında ilişkilerin gelişmesine ve güçlenmesine yardımcı olur (İlter, 2015).

Türkiye’de birleştirilmiş okul, öğretmen ve öğrenci sayıları her geçen yıl düşüş göstermektedir. 10.510 ilkokulda birleştirilmiş sınıflı öğretim yapılmaktadır. Bu sayı 28.177 olan resmi ilkokulun % 37.3’ünü oluşturmaktadır. Birleştirilmiş sınıflı okulların % 92’si köyde, % 4.2’si beldede ve 3.8’i şehir merkezinde bulunmaktadır. 2012-2013 eğitim-öğretim yılında, birleştirilmiş sınıflı okullarda 256.581 öğrenci öğrenim görmekte ve bu sayı resmi ilkokullarda öğrenim gören 5.426.529 öğrencinin % 4.7 ünü oluşturmaktadır. Birleştirilmiş sınıf okutan öğretmen sayısı 6.479 erkek ve 3.610’u kadın olmak üzere toplam 10.089’dur. (MEB, 2013). Finlandiya’da birleştirilmiş sınıfların durumu bölgesel politikalara dayalıdır. Finlandiya’da okulların %33’ü birleştirilmiş sınıflıdır. Okul çağındaki nüfusun %7’si birleştirilmiş sınıflı okullara gitmektedir. İlköğretim okullarında görevli öğretmenlerin %19’u bu tür okullarda görev yapmaktadır. Birçok yerleşim yerinde birleştirilmiş sınıflı okullar o yerin kültürel merkezidir. Bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Finlandiya’da da çoğu insan iş ve daha iyi yaşam için bölgelerini terk etmek zorunda kalmaktadır. 1996’dan beri birleştirilmiş sınıflı okulların % 25’i kapanmıştır (Paasimäki, 2003). 2012 bahar döneminde yapılan araştırmaya göre Finlandiya’da 15287 ilkokul sınıfı içerisinde 2510 sınıf birleştirilmiş sınıflı olarak eğitim vermektedir. Yani ilkokulların %16,4’ü birleştirilmiş sınıflı okul olarak faaliyet göstermektedir. (Laitila & Wilén, 2014). Avusturya’da ise 2012-2013 eğitim öğretim yılında 17899 ilkokul sınıfının 2735 tanesi birleştirilmiş sınıflardan oluşmaktadır. Bu okulların genel ilkokullar içindeki oranı ise %15,3’tür (Statistik Austria 2013a, Statistik Austria 2013b). Güney Afrika’da ilkokulların %30’u birleştirilmiş sınıflı okullardan oluşmaktadır. Bu okullarda kaliteli bir eğitim vermek öğretmenler için oldukça zordur (Blase&Cody, 2015). Çağlayan (2012) tarafından sınıf öğretmenlerinin tükenmişlikleri üzerine yapılan çalışmada da öğretmenlerin tükenmişlik ve duyarsızlaşma düzeylerinde farklılık çıkması bu durumu doğrular niteliktedir.

Birleştirilmiş Sınıfların Ortaya Çıkma Nedenleri

Birleştirilmiş sınıflı okulların ortaya çıkış nedenleri şöyle sıralayabiliriz:

- ❖ Öğrenci sayısının azlığı: Gerek nüfusun dağınık yerleşmesinden gerek ise göçler nedeniyle okul çağı çocuk nüfusunun azalması diyebiliriz. Bununla birlikte günümüzde bazı veliler köyde ya da kırsal bölgede verilen eğitimi beğenmediğinden de göç edebilmekte ve bu da sayının azalmasına sebep olabilmektedir. Birleştirilmiş sınıflı okulların oluşmasında belki de en önemli etken budur.

- ❖ Öğretmen sayısının azlığı: Bu durum yeterince öğretmen yetiştirilmemesinden kaynaklanmaktadır. Türkiye için Cumhuriyet'in ilk yıllarında söz konusu olan bu durum, günümüzde birleştirilmiş sınıflı okulların ortaya çıkmasını etkilememektedir.
- ❖ Derslik sayısının azlığı: Bu durum ekonomik sebeplere bağlanabilir. Yeterli sayıda derslik yapabilecek kaynak bulunamamasından, eldeki mevcut dersliklerle eğitim yapılması yoluna gidilir.

Birleştirilmiş Sınıfın Yararları

Birleştirilmiş sınıfla öğretim uygulamasının yararlı şöyle sıralanabilir (Akbaşlı ve Pilten, 1999; Erdem, 2011; Köklü, 2000; Köksal, 2009):

- ❖ Birden fazla sınıfın bir arada bulunması öğrencilerde sevgi, saygı, paylaşma ve yardımlaşma gibi duyguların gelişmesine katkı sağlamaktadır.
- ❖ Farklı yaş grubu, farklı bilgi düzeyi ve farklı yeteneklere sahip çocukların aynı ortamı paylaşması onların sosyalleşmesinde etkili olmaktadır.
- ❖ Birden fazla sınıfa bir öğretmen görevlendirilmesi ülke çapında öğretmen ihtiyacını karşılamada kolaylıklar sağlamaktadır. Eğer birleştirilmiş sınıf uygulaması olmasaydı az sayıda öğrencisi bulunan bu okullara beş öğretmen görevlendirilerek ülke ekonomisine yük getirilmiş olurdu.
- ❖ Üst sınıflar, alt sınıflara anlatım yapılırken geçmiş bilgilerini tekrar etme imkânı bulurlar.
- ❖ Birleştirilmiş sınıflarda öğrenciler zamanlarının büyük bir kısmını kendi kendilerine çalışarak geçirirler. Öğrenciler kendi kendine çalışarak, kendi kendini yönetme, araştırma yapma ve kendi kendine öğrenme gibi önemli becerileri geliştirme imkânına sahip olmaktadır.
- ❖ Farklı sınıf ve düzeydeki öğrencilerin aynı derslikte ders yapıyor olması nedeniyle öğretmen, aynı düzeydeki öğrencilerin sınıflarına bakmaksızın aynı etkinlikleri çok kolay yaptırabilir. Ayrıca, öğretmen açısından bu durumda seviye grupları yapmak kolaylaşmaktadır.
- ❖ Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okulları, "Taşınabilir Sistem Uygulaması" ve "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları"nın bazı olumsuzlukları nedeniyle, bu okullara alternatif durumundadır.
- ❖ Madde ve insan kaynaklarının etkili ve verimli bir biçimde kullanıldığı birleştirilmiş sınıflarda yukarıda sayılan yararlarının gerçekleşmesi, nitelikli öğretmenlerle, yöneticilerle ve denetçilerle; ayrıca uygun bir çevreye ve iyi hazırlanmış bir müfredat programı ile mümkündür.

Birleştirilmiş Sınıfın Sınırlılıkları

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının sakıncalarını ise şu şekilde sıralayabiliriz (Özben, 1997; Akbaşı ve Pilten 1999; Köklü, 2000; Öztürk 2005; Dursun 2006;):

- ❖ Öğretmenin görev ve sorumlulukları artmaktadır. Birden fazla sınıfı bir arada okutan öğretmen, eğer tek öğretmenli bir okulda çalışıyorsa aynı zamanda da müdür yetkili olduğundan yöneticilik görevini de yapmaktadır.
- ❖ Öğretmen gün içerisinde derslerini ödevli ve öğretmenli olarak işlediğinden derse hazırlık için harcadığı zaman ve enerji artmaktadır. Özellikle ödevli ders saatlerinde, öğrencileri kendi kendilerine çalışmaya yönlendirmek ve bunu etkili biçimde gerçekleştirmek için yapılacak hazırlık çok zaman almaktadır.
- ❖ Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin genelde tecrübesiz olmaları, hedeflere ulaşmada problemler yaratabilir.
- ❖ Köy ortamında büyümeyen ve hizmet öncesi eğitimde köy ve birleştirilmiş sınıflar gerçeğini öğrenmeden yetişerek köylere giden öğretmenlerin, köylere uyumu bir sorun olduğu gibi buldukları yerden ayrılma beklentisi içerisinde olduklarından kendilerini görevlerine tam olarak verememekte-dirler.
- ❖ Birden fazla sınıfın bir arada olması sınıf yönetimi sorunlarını beraberinde getirmektedir.
- ❖ Öğretmenli derslerde bir grupla ders işlerken, diğer ödevli grup tarafından dersin bölünmesi.

Birleştirilmiş sınıflarda farklı gelişim özelliklerine sahip çocuklar aynı ortamda eğitim gördüklerinden dolayı, 4 sınıfın bir arada okutulduğu bir sınıf düşünüldüğünde, 6 ile 10 yaşındaki çocuklar aynı ortamda ders işledikleri görülecektir. Öğretmen açısından düşünüldüğünde birden fazla sınıfa birden çok programı uygulama ortamı mevcut olduğundan bağımsız sınıf okutan bir öğretmenle aynı sürede öğretim programını bitirme şansı mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla öğretim programının öngördüğü davranış değişikliklerinin oluşturulması zorlaşabilecektir. Bu sınıflar için farklı bir programın geliştirilip uygulanması gerekirken ülke genelinde yaygın olan birleştirilmiş sınıfların pek de dikkate alınmadığı söylenebilir (Gelebek, 2011).

Eğitim Hakkı Açısından Birleştirilmiş Sınıf

Bireyin en temel haklarından olan eğitim hakkının tüm ülke genelinde her birey tarafından eşit olarak alınması gerekir. Ama birleştirilmiş sınıflarda eğitim gören birey bağımsız sınıfta eğitim gören bir birey ile aynı şartlara sahip olmadığı görülmektedir. Şahin (2003) ve Çınar (2004) 'ın çalışmalarına baktığımızda öğretmenler birleştirilmiş sınıfların olumsuz koşullarından etkilenmekte ve motivasyonları düş-

mektedir. Birleştirilmiş sınıflarda okuyan öğrenciler, bilgiye ulaşma kolaylığı bakımından şehir merkezlerinde okuyan öğrencilere göre şanssız bir durumdadır. Birleştirilmiş sınıflarda okuyan öğrencilerle Kılınç (2005) tarafından Türkçe Matematik, Palavan (2007) tarafından Sosyal Bilgiler dersleri bazında yapılan çalışmalarda başarı durumları bağımsız sınıflarda okuyan göre düşüktür ve aralarında anlamlı farklar bulunmaktadır. Buradan hareketle şehirlerdeki müstakil sınıflara göre hazırlanan programın; birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarının yeterliliklerini dikkate almadığını, köy şartlarında eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürmeye çalışan öğretmenlerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap veremeyeceğini söyleyebiliriz. 2005 program değişikliğinde de birleştirilmiş sınıflar için yeni bir yol ya da yöntem önerilmemiş, birleştirilmiş ve bağımsız sınıflı ayrımı dikkate alınmamıştır. Özellikle birleştirilmiş sınıflı köy okullarımızın alt yapı ve teknolojik donanımlarının yetersiz olduğunu belirten araştırmalar bulunmaktadır (Şahin 2003; Çınar, 2004; Akpınar, Turan ve Gözler, 2006, Dalka, 2006). Hazırlanacak olan eğitim programlarının ülkemizin ekonomik ve sosyal koşullarının göz önünde bulundurularak hazırlanması uygun bir yol olacaktır. Çünkü bir okulun sahip olduğu, araç- gereçler, alt yapısı ve fiziki özellikleri öğretim programının uygulamadaki başarısını arttırdığını yapılan araştırmalardan anlayabilmekteyiz (Sınmaz, 2009).

Bu araştırmada birleştirilmiş sınıflarda mevcut sıkıntılar çerçevesinde görev yapan öğretmenlerin ne tür problemlerle karşılaştığı belirlenmeye çalışılmış ve elde edilen bulguların program yapanlara, uygulayanlara yol gösterici olacağı düşünülmüştür.

Araştırmanın Önemi

Birleştirilmiş sınıflarda öğretim, Türk Eğitim Sistemi'nde eskiden beri uygulanmaktadır. Cumhuriyetin ilk yıllarında öğrenci sayısının azlığı, öğretmen sayısının azlığı ve derslik sayısının yetersizliği birleştirilmiş sınıf uygulamasını zorunlu kılan nedenlerdi. Bugün ise “öğrenci sayısı azlığı” birleştirilmiş sınıfla öğretimin en önemli nedenidir (Erdem, 2011). Birleştirilmiş Sınıflar kavramı, eğitimcilere özellikle öğretmenlere hep olumsuzluk çağırıştır. Türkiye’de eğitimin sorunları tartışılırken, birleştirilmiş sınıf konusu her zaman ifade edilmiştir. Bu okullara alternatif çözümler aramak yerine, daha etkili ve verimli duruma getirmenin yollarını tartışmanın yararlı olacağı düşünülmektedir. Birleştirilmiş sınıflar yerine YİBO, PİO, taşımalı eğitim gibi değişik uygulamalar denendi ancak istenilen faydalı sağlanamamış ve YİBO’ların öğrencilerinin algılarına göre öğrenciler üzerinde olumsuz etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Yılmaz, 2012; Gökçer, 2011). Yapılan bu çalışma ile birleştirilmiş sınıf uygulamasına alternatif yeni bir model aramak yerine; birleştirilmiş sınıflar konusunda karşılaşılan problemler ortaya çıkartılmış, mevcut sistemin eksiklerini belirlenerek alan yazına katkı sağlayacaktır. Bu sayede birleştirilmiş sınıf uygulamasını iyileştirici ve ülke için hem ekonomi hem de eğitim anlamında kazanç sağlayacak bir yola çıkılmasına imkan sunulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Birleştirilmiş Sınıflı Okullardaki Öğretmenlerin karşılaştıkları problemleri ortaya koymak ve araştırmanın bulgularına ve öğretmenlerin görüşlerine göre problemlerin çözümüne katkı sağlamaktır. Bu amaçla şu sorulara cevap aranmıştır:

1. Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda çalışan öğretmenlere göre Birleştirilmiş Sınıflarda Öğrenci hizmetleri boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?”
2. Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Hizmetleri Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?
3. “Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Okul-Çevre İlişkileri Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?”
4. “Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Milli eğitim Mevzuatı Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?”
5. “Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Okulun Fiziki Mekanının Yönetimi Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?”
6. “Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Denetimi Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?”
7. “Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşılan Problemlere Yönelik Çözüm Önerileri Nelerdir?”

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, tarama modelinde olup, betimsel bir nitelik taşımaktadır. Betimselyöntem, bir örneklem ya da uygun durumlarda evreninüzzerinden gözlem yoluyla elde edilen verilerin kullanılmasıyla bireylerin ya da objelerin özelliklerini betimlemeyi amaçlayan süreçtir (Büyüköztürk,2002).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, Malatya ili genelinde 186 birleştirilmiş sınıflı ilkokulda görev yapan 201 öğretmen oluşturmaktadır.Araştırmada evrenin tamamına ulaşmaya çalışılmış olup, örneklem alma yoluna gidilmemiştir. 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Malatya ili genelinde 13 ilçede bulunan toplam 186 birleştirilmiş sınıflı ilkokulda görev yapan toplam 201 öğretmene ulaşılmaya çalışılmıştır. Toplam 201

öğretmenlerden 155'ine ulaşmıştır. Gelen ölçek formlarından 146 tanesi çalışma için değerlendirmeye alınmıştır. Bu değer araştırma evrenin %73'üne ulaşıldığını göstermektedir. Araştırmaya katılan 146 öğretmenin %76'sı erkek, geriye kalan %24'lük kısmını ise kadın olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin görev sürelerine baktığımızda %76'sının 1-5 yıl, %24'ünün ise 6 yıl ve yukarısı bir zamandır görev yaptıkları görülmektedir. Öğretmenlerin okullarındaki öğretmen sayısına bakıldığında tek öğretmenli tek öğretmenli okulların genel dağılım içindeki oranının %72,6 (106 okul), iki öğretmenli okulların oranının %26,7 (39 okul), üç öğretmenli okulların oranının %0,7 (1 okul) olduğu görülmektedir.

Aşağıdaki tabloda Malatya'daki okulların durumu gösterilmiştir.

Tablo 1

Birleştirilmiş Sınıf İstatistikleri (2013-2014)

İlçeler	Toplam Okul Sayısı	Bir. sınıflı okul sayısı	Bir.sınıf.okul. toplam ilkök oranı	Toplam Öğrenci Sayısı	Bir. Sınıf. Öğr. Sayı	Yüzde
Akçadağ	31	18	58	1509	241	16
Arapgir	10	8	80	511	104	20
Arguvan	5	00	00	350	00	00
Battalgazi	95	29	31	25290	540	2
Darende	30	16	53	1993	383	19
Doğanşehir	35	20	57	2720	428	16
Doğanyol	7	4	57	363	62	17
Hekimhan	17	9	53	879	123	14
Kale	10	6	60	354	44	12
Kuluncak	10	5	50	480	86	18
Pütürge	51	41	80	1222	570	47
Yazıhan	22	12	55	901	200	22
Yeşilyurt	95	18	19	19003	392	2
TOPLAM	418	186	44	55575	3173	6

Kaynak: Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Tablo 1’de Malatya ilindeki okullarda toplam 55.575 öğrenci öğrenim görürken bunların %6’sı yani 3.173’ü birleştirilmiş sınıflı okulda öğrenim gördüğü anlaşılmaktadır. İlde en fazla birleştirilmiş uygulamasının Pütürge ve Arapgir ilçelerinde yapılmasında iki bölgenin dağlık ve dağınık bir yerleşime sahip olmasının ve dışarıya göç vermesinin etkisinin olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplamak için Gözler (2009) tarafından geliştirilen, 54 maddeden oluşan ölçek yer almaktadır. Ölçeğin 1-8 arası soruları “öğrenci hizmeti boyutu”, 9-19 arası soruları “öğretim hizmeti boyutu”, 20-25 arası sorular “okul-çevre ilişkisi boyutu”, 26-34 arası sorular “milli eğitim mevzuatı boyutu”, 35-46 arası sorular “okulun fiziki mekanının yönetimi boyutu”, 47-54 arası sorular “eğitim denetimi boyutu” ile ilgilidir. Bu boyutlarda çözüm önerisi niteliğinde olan 13-21-23-24-25-43-51. maddeler ayrı bir tablo yapılarak çözüm önerileri şeklinde ele alınmıştır. Bu ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Gözler (2009) tarafından yapılmıştır. Gözler tarafından yapılan geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucunda; faktör yükü 0.35 ve üzeri olan maddeler işleme alınmış ve toplam 54 madde işler durumda gözükmiştir. Ölçeğin güvenilirlik katsayısı, Cronbach Alpha “.862” olarak bulunmuştur. Bu araştırmada ise ölçeğinin Cronbach Alpha değeri “.793” olarak bulunmuştur. Bu değer $0,60 \leq \alpha < 0,80$ aralığında olduğundan kullanılan ölçeğin oldukça güvenilir bir düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Birleştirilmiş sınıflı okulların yönetim problemlerine ilişkin görüş maddelerinin analizinde ise, Likert tipi ölçek kullanıldığından dolayı genel aritmetik ortalama alma tekniği kullanılmıştır. Araştırmada uygulanan Likert tipi ölçek, beşli derecelendirme şeklinde hazırlanmıştır. Beşli derecelendirme ölçeği, eşit ortalamalar esas alınarak;

Hiç Katılmıyorum: 1,00 - 1,80

Katılmıyorum: 1,81 - 2,60

Kısmen Katılıyorum: 2,61 - 3,40

Katılıyorum: 3,41 - 4,20

Tamamen Katılıyorum: 4,21 - 5,00 şeklinde puanlandırılmıştır (Aydemir, Borkurt, Şekerci, 2015).

Bulgular

“Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Öğrenci Hizmetleri Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

Öğrenci Hizmetleri Boyutuna Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

No	Öğrenci Hizmetleri Boyutu	\bar{X}	SS
1	Öğrenci dosyalarını hazırlamakta zorlanıyorum.	2,23	1,204
2	Öğrencileri kayıt yaparken, kayıt silerken, nakil işlemleri gibi işler yaparken zorlanmıyorum.	4,23	0,877
3	Öğrencilerin sene boyunca öğretim hizmetlerine katılmalarını sağlamakta başarılıyım.	4,14	0,966
4	Öğrencilerin tarım ve hayvancılık işlerinde çalışması devamsızlıklarına neden olmaktadır.	3,60	1,067
5	Birleştirilmiş sınıflı okullarda kız çocuklarının devamı konusunda problemler yaşanmaktadır.	2,79	1,355
6	Öğrencilerin devam durumlarının düşük olması eğitim-öğretim faaliyetlerinin hedefine ulaşmasını zorlaştırmaktadır.	3,21	1,350
7	Kız çocuklarının okula gitmesi için ailelerin eğitimden geçmesi gerekmektedir.	4,51	0,745
8	Öğrencilerin devamsızlık problemlerini çözmek için ailelerle çok iyi bir iletişim kurmamız gerekir.	4,47	1,134

Tablo-2'e bakıldığında en düşük ortalama sırasıyla 1 ve 5. maddelerde görülmektedir. "Öğrenci dosyalarını hazırlamakta zorlanıyorum" maddesine öğretmenler "katılmıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 2.23$). Bu durum birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci dosyası hazırlamakta zorlandıklarını göstermektedir. "Birleştirilmiş sınıflı okullarda kız çocuklarının devamı konusunda problemler yaşanmaktadır" görüşüne öğretmenler "Kısmen katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 2.79$). Genel olarak kırsal bölgelerde yer alan birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda, Mayıs ve Haziran dönemlerinde başlayan bağ ve bahçe işlerinden dolayı kısmen de olsa devamsızlıklar yaşanmaktadır.

Tablo-2'ye bakıldığında en yüksek ortalama sırasıyla 7 ve 8. maddelerde görülmektedir. "Kız çocuklarının okula gitmesi için ailelerin eğitimden geçmesi gerekmektedir" maddesine öğretmenler "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.51$). "Öğrencilerin devamsızlık problemlerini çözmek için ailelerle çok iyi bir iletişim kurmamız gerekir" maddesine öğretmenler "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.47$). Çalışmaya katılan öğretmenler, öğrencilerin gerek cinsiyetlerinden kaynaklanan farklılıklarından dolayı gerek

yukarıdaki maddelerde belirtildiği gibi köy işlerinde kullanılmalarından kaynaklanan nedenlerden dolayı devamsızlık problemini çözmek için anne-babalarla iyi bir iletişim kurmalarının bu problemi azaltabileceği yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim Hizmetleri Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tablo 3’de verilmiştir.

Tablo 3

Öğretim Hizmetleri Boyutuna Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

No	Öğretim Hizmetleri Boyutu	\bar{X}	SS
9	Üniversitelerde lisans derslerinde okul yönetimiyle ilgili dersler yer almalıdır.	4,88	0,330
10	Benim için önemli olan öğretimdir, o yüzden yöneticilik ve idari işler beni ilgilendirmiyor.	2,02	0,867
11	Meslekteki deneyimsizliğim yöneticilik vazifemi zorlaştırıyor.	1,88	0,946
12	Diğer öğretmenlerin planlama ve Öğrenci başarısını ölçme ve değerlendirme gibi çalışmalarına yardımcı olurum.	3,37	1,467
14	Çevremdeki civar okullara nazaran okulumda eğitim öğretim faaliyetleri daha başarılı olmaktadır.	3,61	0,957
15	Yöneticilik görevim olmasa öğretmenlikte daha başarılı olurum.	4,26	1,360
16	Birleştirilmiş sınıf öğretmeni olarak hazırlanan günlük planlardaki hedef-davranışlar yeterli düzeyde kazandırılmaktadır.	3,38	0,962
17	İlköğretim programında belirlenen ilköğretim amaçları birleştirilmiş sınıflı okullarda gerçekleştirilmektedir.	2,67	0,955
18	İlköğretim programında belirtilen metot ve teknikler birleştirilmiş sınıflarda uygulanabilmektedir.	2,63	1,004
19	Birleştirilmiş sınıflı okullarda derslerin daha verimli olması için ders içeriklerinin müstakil sınıflardan bağımsız olması gerekmektedir.	4,06	0,896

Tablo-3’e bakıldığında en düşük ortalama sırasıyla 11 ve 10. maddelerde görülmektedir. “Meslekteki deneyimsizliğim yöneticilik vazifemi zorlaştırıyor” maddesine öğretmenler “Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 1.88$). Öğretmenler verdikleri cevaplarla yöneticiliğin deneyim değil bilgi isteyen bir meslek olduğunu

savunmuşlardır. “Benim için önemli olan öğretimdir, o yüzden yöneticilik ve idari işler beni ilgilendirmiyor” maddesine öğretmenler “Katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 2.02$). Öğretmenlerin öncelikli görevi eğitim ve öğretim ile ilgili iş ve işlemlerdir. Fakat birleştirilmiş sınıflı okulların büyük çoğunluğunun tek öğretmenli olması, bu okullarda çalışan öğretmenlerin idari işlerle ilgilenmek zorunda kalması demektir. Öğretmenler verdikleri cevaplar ile eğitim-öğretimin yanında yöneticilik görevlerini de ihmal etmemeleri gerektiğinin farkında olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo-3’e bakıldığında en yüksek ortalama sırasıyla 9. ve 15. maddelerde görülmektedir. “Üniversitelerde lisans derslerinde okul yönetimiyle ilgili dersler yer almalıdır” maddesine öğretmenler “Tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.88$). “Yöneticilik görevim olmasa öğretmenlikte daha başarılı olurum” maddesine öğretmenler “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.26$). Öğretmenler yöneticilik görevlerinin verdiği sorumluluklar olmazsa, öğretmenlik vazifelerini icra etmede daha başarılı olacaklarını ifade etmişlerdir

“Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Okul-Çevre İlişkileri Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Okul-Çevre İlişkileri Boyutuna Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

No	Okul-Çevre İlişkileri Boyutu	\bar{X}	SS
20	Merkezden uzakta kalmamız okulun problemlerini çözmekte bir engel oluyor.	3,14	1,383
22	Diğer öğretmen arkadaşlar okulun problemlerini çözmemde bana yardımcı olurlar.	4,04	0,586

Tablo-4’e bakıldığında “Merkezden uzakta kalmamız okulun problemlerini çözmekte bir engel oluyor” maddesine öğretmenler “Kısmen Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 3.14$). Okulun ilçe veya il merkezinden uzak olması, çalışmaya katılan öğretmenler tarafından kısmen de olsa bir sorun olarak kabul edilmektedir.

“Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Millî eğitim Mevzuatı Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5

Milli Eğitim Mevzuatı Boyutuna Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

No	Milli Eğitim Mevzuatı Boyutu	\bar{X}	SS
26	Resmi yazışmalar konusunda ilk zamanlarda zorlandım.	3,48	0,807
27	Lisans eğitimindeki dersler yöneticilik görevime katkı sağlamamaktadır.	4,16	1,114
28	Hizmet içi eğitim kurslarında bizlere idari bilgiler verilmiyor.	3,65	1,074
29	Okullarımızda internet olması resmi yazışmalarımızı kolaylaştırmaktadır.	4,90	0,295
30	Görev yaptığım okulda okul-aile işbirliği yeterli düzeyde gerçekleştirilmektedir.	3,81	1,381
31	Okulum ile Milli Eğitim arasındaki yazışmalarda kendimi yeterli görmekteyim.	4,23	0,761
32	Lisans eğitimimde Birleştirilmiş sınıflarla ilgili yeterince uygulama ve gözlem çalışmalarında bulundum.	2,31	1,604
33	Müfettişler müdür yetkili öğretmenlere resmi yazışmalar hakkında ek bilgi verirlerse işlerimiz daha da kolaylaşır.	3,88	0,993
34	Birleştirilmiş sınıflı okulların yönetimi konusunda müdür yetkili öğretmenlere yardımcı el kitabı verilebilir.	4,07	1,342

Tablo-5'e bakıldığında en düşük ortalama sırasıyla 32 ve 26. maddelerde görülmektedir. "Lisans eğitimimde birleştirilmiş sınıflarla ilgili yeterince uygulama ve gözlem çalışmalarında bulundum" maddesine öğretmenler, "Katılmıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 2.31$). Öğretmenler birleştirilmiş sınıflar hakkında yeterli eğitimi almadıklarını belirtmişlerdir.. "Resmi yazışmalar konusunda ilk zamanlarda zorlandım." maddesine öğretmenler "Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 3.48$). Genellikle sınıf öğretmenleri için ilk görev yeri olan birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda öğretmenler resmi yazışmalar konusunda ilk zamanlarda bilgi eksikliğinden dolayı zorlandıklarını belirtmişlerdir. Müdür yetkili öğretmenler, lisans eğitimlerinde almış oldukları derslerde okul yönetimi, mevzuatlar ve resmi yazışmalar konusunda eksiklik yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Tablo-5'e bakıldığında en yüksek ortalama sırasıyla 29 ve 31. maddelerde görülmektedir. "Okullarımızda internet olması resmi yazışmalarımızı kolaylaştırmaktadır" maddesine öğretmenler "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir

($\bar{X}=4.90$). Okulda internet bulunması resmi yazışmaların okullara okullardan da milli eğitim müdürlüklerine ulaşmasını kolaylaştırmaktadır. Bilgisayar ve internet idari işlerin yapılmasında kolaylık sağladığından öğretmenler bu maddeye yüksek oranda katılım göstermişlerdir. “Okulum ile milli eğitim arasındaki yazışmalar da kendimi yeterli görmekteyim” maddesine öğretmenler “Tamamen Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X}=4.23$). Öğretmenler göreve başladıkları ilk zamanlarda resmi yazışmalar konusunda zorlansalar da mesleklerinin ilerleyen yıllarında kendilerini yeterli gördüklerini belirtmişlerdir.

“Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Okulun Fiziki Mekanının Yönetimi Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Okulun Fiziki Mekânının Yönetimi Boyutuna Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

No	Okulun Fiziki Mekânının Yönetimi Boyutu	\bar{X}	SS
35	Görev yaptığım birleştirilmiş sınıflı okul donanım (sıra, masa, yazı tahtası v.b) yönünden yeterlidir.	3,06	1,288
36	Okulun fiziksel ihtiyaçlarının karşılamak için kaynak bulmakta zorlanıyorum.	3,64	0,794
37	Okulun kendine ait bütçesinin olmaması fiziksel eksikleri gidermeme engel olmaktadır.	4,32	0,838
38	Okulun temizliği için diğer öğretmenlerin de dikkatli olmasını sağlarım.	3,99	1,295
39	Okulumda gerçekleşen fiziksel bir problemi çözmede kendime güvenmekteyim.	4,39	0,658
40	Wc, lavabo ve su problemleri okulun en önemli fiziksel problemidir.	4,16	0,861
41	Okulumuzda derslik sayısı yeterlidir.	3,54	1,103
42	Okulumuzda fiziki yapı eğitim-öğretim açısından yeterlidir.	3,66	0,898
44	Okulun lojmanı genel olarak olumsuz koşullardadır.	3,26	1,549
45	Okulun yalıtım ve ısı gibi problemleri kışın eğitim öğretimi olumsuz etkilemektedir.	3,95	1,447
46	Okulun kendine ait bütçesi olursa kendi ihtiyaçlarını (bardana, pencere-cam, lavabo vs) daha kolay giderir.	4,39	0,755

Sınıf Öğretmenlerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaştıkları Problemler (Malatya İl Örneği)

Tablo-6'ya bakıldığında en düşük ortalama sırasıyla 35 ve 44. maddelerde görülmektedir. "Görev yaptığım birleştirilmiş sınıflı okul donanım (sıra, masa, yazı tahtası v.b) yönünden yeterlidir" görüşüne öğretmenler "Kısmen Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 3.06$). Öğretmenler, okullarındaki fiziki donanımı yeterli düzeyde görmediklerini belirtmişlerdir. Son yıllarda merkezi bütçeden eğitime ayrılan payın artırılmasına rağmen bunun köy okullarına yansımaları sınırlı olmuştur "Okulun lojmanı genel olarak olumsuz koşullardadır" maddesine öğretmenler "Kısmen Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 3.26$). Okul lojmanları genellikle bakımsız olduğu ortaya çıkmıştır.

Tablo-6'ya bakıldığında en yüksek ortalama sırasıyla 39 ve 46. maddelerde görülmektedir. "Okulumda gerçekleşen fiziksel bir problemi çözmede kendime güvenmekteyim" maddesine öğretmenler "tamamen katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.39$). Öğretmenler, okullardaki fiziksel problemleri çözmede kendilerine güvendiklerini belirtmişlerdir. "Okulun kendine ait bütçesi olursa kendi ihtiyaçlarını (badana, pencere-cam, lavabo vs) daha kolay giderir" maddesine tamamen katılıyorum ($\bar{X} = 4,39$) düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

"Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Denetimi Boyutunda Karşılaşılan Problemler Nelerdir?" alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7

Eğitim Denetimi Boyutuna Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

No	Eğitim Denetimi Boyutu	\bar{X}	SS
47	Müfettişlerin tavırları görevimi yapmamda beni strese sokuyor.	3,78	1,412
48	Birleştirilmiş sınıflı okulların göz önünden uzak olması öğretmenlerin performanslarına olumsuz etki etmektedir.	3,64	1,076
49	Birleştirilmiş sınıfın zorlukları eğitim denetiminde dikkate alınmıyor.	4,09	0,996
50	Teftişlerin senenin sadece belli zamanlarında olması denetimlerin amacına ulaşmamasına neden oluyor.	3,41	0,936
52	Müfettişler denetim yaparken Birleştirilmiş Sınıflı okulların çalışma koşullarına göre daha esnek davranmalıdır.	4,23	0,695
53	Müfettişler denetimlerini yaparken müdür yetkili öğretmenlere idari görevler hakkında da ek bilgi vermelidir.	4,25	0,690
54	Birleştirilmiş Sınıflı Okullara müfettişler daha sık aralıklarla Rehberlik yapmalıdır.	3,97	0,684

Tablo-7'ye bakıldığında en düşük ortalama sırasıyla 50 ve 48. maddelerde görülmektedir. “Teftişlerin senenin sadece belli zamanlarında olması denetimlerin amacına ulaşmamasına neden oluyor” maddesine öğretmenler “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 3.41$). Müfettişler denetimlerinin dönemin başlarında rehberlik adı altında, dönem sonlarına doğru ise teftiş adı altında yapmaktadır. Teftişlerin kısa ve özensiz yapılmasından dolayı denetimlerin amacına ulaşmadığını öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplardan anlamaktayız. “Birleştirilmiş sınıflı okulların göz önünden uzak olması öğretmenlerin performanslarına olumsuz etki etmektedir” maddesine öğretmenler “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 3.64$). Birleştirilmiş sınıflı okulların genellikle il ve ilçe merkezlerinden uzak olması, okullarda yaşanan sıkıntılarının geç çözülmesine veya çözülmemesine sebep olmaktadır. Bu da öğretmenlerin performanslarına olumsuz etki etmektedir.

Tablo-7'ye bakıldığında en yüksek ortalama sırasıyla 53 ve 52. maddelerde görülmektedir. “Müfettişler denetimlerini yaparken müdür yetkili öğretmenleri idari görevler hakkında da ek bilgi vermelidir” maddesine öğretmenler “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.25$). Öğretmenler müfettişlerin yapacağı denetimlerde kendilerine idari görevler konusunda ek bilgi vermelerini istemektedirler. Bu bilgilendirmelere ihtiyaç duymaktadırlar. “Müfettişler denetim yaparken birleştirilmiş sınıflı okulların çalışma koşullarına göre daha esnek davranmalıdır” maddesine öğretmenler “Tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.23$). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin çalışma koşulları müstakil sınıflarda görev yapan öğretmenlerle aynı değildir. Bu sebepten öğretmenlerin etkili bir biçimde eğiticilik ve yöneticilik görevlerini yerine getirememektedir. Müfettişlerin teftiş yaparken birleştirilmiş sınıflı okulların koşullarını göz önünde bulundurarak teftiş yapmaları gerektiğini öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplardan anlıyoruz.

“Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Çalışan Öğretmenlere Göre Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşılan Problemlere Yönelik Çözüm Önerileri Nelerdir?” alt problemine ilişkin bulgular aşağıdaki tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8

Çözüm Önerileri Yönelik Tanımlayıcı İstatistikler

13	Daha etkili öğretim faaliyetleri için yanımda bulunan öğretmenlerle görüş alışverişinde bulunurum.	3,97	0,954
21	Okulun problemlerini çözmede ailelerin desteğini de almaya çalışırım.	4,54	0,540
23	Okulda oluşan herhangi bir problemleri, eğer kendim çözemezsem Milli Eğitim Müdürlüğüne haber veririm.	4,47	0,706
24	Okulun problemlerini çözerken yönetici olarak bireysel girişkenliğimi kullanmam gerekir.	4,44	0,498
25	Müdür yetkili öğretmenler olarak, okul ile aileleri bir araya getirebilmek için iyi bir iletişim kurmamız gerekir.	4,81	0,395
43	Okul binasının onarımında öğrenci velilerinden yardım isterim.	4,45	0,526
51	Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin hizmet içi eğitim kurslarının ayrı yapılması gerekir.	3,95	0,657

Tablo-8'e bakıldığında en yüksek ortalama sırasıyla 25. ve 21. maddelerde görülmektedir. "Müdür yetkili öğretmenler olarak, okul ile aileleri bir araya getirebilmek için iyi bir iletişim kurmamız gerekir" maddesine öğretmenler "Tamamen katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.81$). Öğretmenler, bu maddeye yüksek düzeyde katılımında bulunmuşlardır. Okul ile aile arasında iyi bir iletişim kurulması durumunda eğitim-öğretim için daha olumlu sonuçlar oluşabileceğini belirtmişlerdir. "Okulun problemlerini çözmede ailelerin desteğini de almaya çalışırım" maddesine öğretmenler "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.54$). Öğretmenler okulun problemlerini çözmek için yardım alacağı kişiler o yerde yaşayan insanlardır. Köyün muhtarı, imamı ve anne-babalar sorunları çözmede öğretmenlerin en büyük destekçileridir. Burada yaşayan bu insanlarla kurulacak olan iyi ilişkiler okulun problemlerinin çözümünü kolaylaştıracaktır. Öğretmenler bu sebeplerden dolayıdır ki bu maddeye yüksek düzeyde görüş bildirmişlerdir. Ayrıca "Okul binasının onarımında öğrenci velilerinden yardım isterim" maddesine öğretmenler "Tamamen Katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir ($\bar{X} = 4.45$). Okulda oluşan özellikle insan gücüne dayalı problemleri çözerken öğretmenler velilerden yardım aldıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler, okul çevresiyle iyi ilişkiler kurması sonucunda okul binasının onarım ihtiyaçlarını karşılamada velilerden yardım isteyebildiklerini belirtmişlerdir. Bunların yanında

“Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin hizmet içi eğitim kurslarının ayrı yapılması gerekir” ifadesi en düşük ortalamaya sahip madde olarak görülmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, Birleştirilmiş Sınıflı Okullardaki Öğretmenlerin karşılaştıkları problemlerini ortaya koymak ve araştırmanın bulgularına göre karşılaşılan problemlerin çözümüne katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Malatya İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin öğrenci hizmetleri, öğretim hizmetleri, okul-çevre ilişkileri, okulun fiziki mekânının yönetimi, milli eğitim mevzuatı ve eğitim denetimi boyutlarına ilişkin karşılaştıkları problemleri belirlemek amacıyla 54 maddelik bir ölçek formu kullanılmıştır. Çalışmaya 146 öğretmen katılmıştır.

Çalışma sonucunda öğretmenlerin öğrencilerin devamını sağlamada özellikle de kız çocuklarının devamını sağlamada sıkıntı yaşadıkları tespit edilmiştir. Yöneticilik konusunda hizmet öncesi eğitimde yeterli eğitim almadıkları için sıkıntı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler denetimler sırasında müfettişlerin tavırlarından dolayı stres yaşadıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler denetimlerde müfettişlerin çalışma koşullarını göz önünde bulundurmaları gerektiğini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğretmenler, okulda çalışan diğer öğretmenler ve köyde bulunan anne-babalarla kurulacak olan iyi bir iletişim de sorunların çözümüne katkı sağlayacağı görüşünü belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %76 gibi büyük bir kısmının mesleğinin ilkyıllarında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 6 yıl ve yukarı süre görev yapanların oranı %24 gibi düşük bir oran çıkmıştır. Doğan (2000), “Birleştirilmiş sınıflı okullarda karşılaşılan güçlükler” ile ilgili araştırmasında Sınıf Öğretmenlerinin, birleştirilmiş sınıflarda eğitim-öğretim hakkında bilgi ve tecrübe kazanımının yetersiz olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu çalışmada elde edilen bulgular araştırmamızı desteklemektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin %84’ü eğitim fakültesi mezunu iken geriye kalan kısmı diğer fakülte mezunlarındandır. Öğretmenlerin hiçbirisi birleştirilmiş sınıf konusunda hizmet içi eğitim almadığı sonucuna varılmıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde genel olarak öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflar konusunda hizmet içi eğitim almadıkları veya aldıkları eğitimi yetersiz gördükleri bulgularına ulaşabiliriz.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda göç ve diğer nedenlerden dolayı öğrenci sayısı 20 ve altında olan okulların oranı %70,5 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışma sırasında öğretmenlerin görüşlerine göre, çevrede bulunan birleştirilmiş sınıflı ilkokulların sayısının yıllar içerisinde azaldığını, kendi okullarının da mevcut nüfus artış oranları ve göçler nedeniyle zaman içerisinde kapanacağını söylemişlerdir. Öğrenci sayısının az olmasından dolayı öğretmen normu düşen okulların %72,6’sında tek öğretmen görev yapmaktadır.

Öğretmenlerin çalışma sırasında verdiği cevaplara bakıldığında öğrenci hizmetleri boyutunda bulunan maddelere genel olarak “katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Öğretim hizmetlerinde en önemli sorun olarak kız çocuklarının okula gitmesi için ailelerin eğitimden geçmesi gerektiği belirtilmiştir. Gözler’in (2009) yaptığı araştırmada da “Birleştirilmiş sınıflı okullarda kız çocuklarının devamı konusunda problemler yaşanmaktadır” maddesine öğretmenler “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Son yıllarda yapılan “Baba Beni Okula Gönder”, “Haydi Kızlar Okula” gibi kampanyalarla kız çocukların okullaşma oranı erkek çocuklarını yakalamış durumdadır. Türkiye İstatistik Kurumu’nun (TÜİK) illere göre 2012-2013 yılı başı okullaşma oranı incelendiğinde ilkokullarda Malatya’da erkeklerin okullaşma oranı %98,60 iken kızların okullaşma oranı %98,35’dir (TÜİK). Veriler sayısal olarak kızların da erkeler kadar okullaşma oranına sahip olduklarını gösterse de öğretmenler ailelerin eğitimden geçmesi gerektiğini inancını taşımaktadır. Öğretmenlerin tarım ve hayvancılık işlerinden dolayı öğrencilerin okula gelmemeleri maddesine “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Kırsal kesimlerde mevsimsel olarak ortaya çıkan köy işlerinden dolayı bir devamsızlık problemi yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin devamsızlık yapmalarının eğitim-öğretime olumsuz etki ettiği görüşüne “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Çınar’ın (2004) birleştirilmiş sınıflar üzerine yaptığı araştırmasında, birleştirilmiş sınıflı köy okullarında öğrencilerin okula düzenli devam etmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca Aksoy’un (2008) birleştirilmiş sınıflarda görev yapan deneyimsiz öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmada, öğretmenlerin velilerden hem çocuklarının eğitim hem de okulu ilgilendiren diğer konularda gerekli desteği alamadığı tespiti elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Buradan hareketle devam devamsızlık olayının hala sorun olarak devam ettiği söylenebilir. Bu veriler gösteriyor ki birleştirilmiş sınıflı okullarda tarım ve hayvancılık işlerinden kaynaklanan devamsızlıklar eğitim-öğretimi olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum tarım toplumu kültürünü belli oranda taşıdığımızı ve bireyin yaşı ne olursa olsun işgücü olarak görüldüğünü göstermektedir. Bu noktada çocuk işçi kavramı gözden geçirilerek eğitime etkisi tartışılabilir.

Öğretmenlerin öğretim hizmetleri boyutunda bulunan maddelere genel olarak “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda ilköğretim programında belirtilen metot ve teknikler uygulanabilmektedir maddesine “kısmen katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Birleştirilmiş sınıflı okullarda derslerin daha verimli olması için ders içeriklerinin müstakil sınıflardan bağımsız olması gerekmektedir maddesine de “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bunun yanında öğretmenler verdikleri cevaplar ile öğretmenlik yanında yöneticilik görevinin bilincinde oldukları ifade etmektedir fakat öğretmenlerin bilgi ve tecrübe eksiliği görülmektedir. Özben’in (1997), yapmış olduğu araştırmada “birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin okul yönetimi ve idaresi ile ilgili konularda öğretmenlerin %84’ünün yeter-

siz bilgi düzeyine sahip olduğu saptanmıştır. Özben (1997:67)'in çalışmalarıyla bizim yaptığımız araştırma arasında paralellik olduğu görülmektedir. Benzer sonuç Gözler (2009) tarafından da elde edilmiştir. Sınıf Öğretmenliği mezunlarının ilk atandıkları yerler köy okulları veya birleştirilmiş sınıflı okullar olduğundan, öğretmenler bu okullarda müdür yetkili öğretmenlik görevi ile karşılaşmaktadırlar. Öğretmenler yeni atandıkları için ve lisans düzeyinde bu konuda yeterli eğitim almadıklarından okul yönetimiyle ilgili sıkıntılar yaşamaktadırlar. Öğretmenler yöneticilik görevlerinin verdiği sorumluluklar olmazsa, öğretmenlik vazifelerini icra etmede daha başarılı olacaklarını ifade etmişlerdir. Akdoğan'ın (2007)' yaptığı "Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar" adlı çalışmasında; Müdür yetkili öğretmenlerin öğretim hizmetlerinde, ders araç-gereçlerinin temini ve okul kütüphanesinin oluşturulması, okula kaynak sağlama, okul binasının onarım işleri, güvenlik, temizlik, okulu koruma, güzelleştirme ve okulun lojman işleri ile ilgili bazı sorunlar yaşadıklarını belirlemesi de öğretmenlerin asıl işleri dışında uğraşmaları gereken bir çok işi olduğunu gözler önüne sermektedir. Yıldız ve Köksal'ın (2009) yaptığı çalışmada da öğretmenlerin sorumlulukların artması nedeniyle sorun yaşadıkları ortaya koyulmuştur. Buradan hareketle öğretmenlerin yöneticilik görevlerinin olmaması durumunda daha başarılı olacakları söylenebilir.

Öğretmenlerin öğretim hizmetleri boyutunda dosya hazırlama vb konularda pek zorlanmadıklarını ortaya koymaktadır. Özben (1997:58), tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğretmenlerin %58'lik bir bölümü bu konuda zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Gözler (2009) yaptığı çalışmada da "Öğrenci dosyalarını hazırlamakta zorlanıyorum" maddesine öğretmenler "Kısmen katılıyorum" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu iki çalışmada araştırmamıza paralel sonuçlar elde edilmemiştir. Sonuçların bu şekilde elde edilmesi yıllar içerisinde teknolojiyi kullanma oranının öğretmenler arasında özellikle de genç öğretmenler arasında artmasının idari işleri yapmada sıkıntılarının azalmasına neden olduğu söylenebilir. Bununla birlikte son yıllarda Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin bu konuda gerek hizmet öncesi eğitimlerinde gerekse de staja gittikleri okullarda yeterli düzeyde bilgi sahibi oldukları ve gerekli bilgileri daha kolay elde edip saklayabildiklerini söyleyebiliriz.

Öğretmenlerin okul-çevre ilişkileri boyutunda bulunan maddelere genel olarak "tamamen katılıyorum" düzeyinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Okulun ilçe veya il merkezinden uzak olması, çalışmaya katılan öğretmenler tarafından kısmen de olsa bir sorun olarak kabul edilmektedir. Yerlikaya (2000) da yapmış olduğu çalışmada, köyde görev yapan öğretmenlerin çalışma ortamlarının olumsuz oluşu ve okullarının merkeze uzaklığı nedeniyle sorun yaşadıklarını belirlemiştir. Şahin'in (2003) yaptığı çalışmada da öğretmenler birleştirilmiş sınıflarla ilgili görüşlerinde, bu uygulamanın sonlandırılmasını isteme gerekçelerinde ulaşım, sosyal yalnızlık, temel ihtiyaçların karşılanmamasını bildirmeleri bulunan sonuçlarla paralellik göstermektedir. Gözler (2009) yaptığı çalışmasında da benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmek-

tedir. Öğretmenler koşullar zorda olsa bireysel olarak gayret gösterdiklerini ifade etmektedirler. Bunun yanında bağlı oldukları milli eğitim müdürlükleriyle de iletişime geçtikleri ve buralardan yardımda buldukları söylenebilir. Yardıma ihtiyaç duyduklarında ilk önce bunulan yerin kanaat önderleri olan köy muhtarı ve imamı sonra da aileler öğretmenin en büyük destekçileridir. Veli-okul arasında kurulacak işbirliği, gerek bağımsız okullarda gerekse köy okullarında eğitimde başarıyı sağlamanın ön koşullarından biridir (Elma, 2013). Bu sebeple bu insanlarla iletişim kanalları mutlak surette açık olmalıdır.

Öğretmenlerin Milli Eğitim Mevzuatı boyutunda bulunan maddelere genel olarak “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirdikleri görülmektedir. “Mesleklerinin ilk zamanlarında zorlandıkları ifadesi” ile “Öğretmenlerin lisans derslerinin yöneticiliğe katkı sağlamadığı ifadesine” “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bu bulgulardan yola çıkarak Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programlarının yönetici yetiştirmek için değil sınıf öğretmeni yetiştirmek için eğitim verdiğini belirtmemiz gerekir. Çünkü alınan dersler öğretmenlerin yönetim becerileri boyutunda bir gelişme sağlayamamıştır. Bununla birlikte birleştirilmiş sınıf uygulamasına yönelik olarak hizmet öncesi sınıf eğitim programlarında iki saatlik teorik ders dışında bir uygulamaya da rastlanmamaktadır. Sağ (2009) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde aldıkları Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersinin kendilerini köydeki yaşam koşullarına ve birleştirilmiş sınıflarda öğretmenlik yapmaya hazırlamada eksik kaldığını belirlemiştir. Ayrıca öğretmenler hizmet içi eğitim kurslarında idari işler konusunda bilgi alamadıkları görüşüne “katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri sonucuna ulaşılmıştır. Buradan anlaşıldığı üzere, hizmet içi eğitim kurslarının öğretmenlerin yetiştirilmesi amacıyla yapıldığı düşünülürse yöneticiliğe yönelik bilgi, becerileri ve tutumların sınırlı kaldığını söylemek mümkündür. Bu da öğretmenlerin görevleri esnasında idari açıdan sorunlarla karşılaşmalarına neden olabilir. Genellikle sınıf öğretmenleri için ilk görev yeri olan birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda olmaktadır. Burada tek başına göreve giden bir öğretmen bir çok sorunla tek başına mücadele etme durumundadır. Resmi yazışmalar, mevzuatlar, kayıtlar, gelen giden evraklar vs. konusunda sıkıntı yaşamaları son derece olağandır. Bu durumu destekler bulgular Özben (1997), Çınar (2004) ve Gözler (2009) tarafından da ortaya konmuştur. Özben’in (1997) yapmış olduğu çalışmada “mezun olduğunuz eğitim kurumunda birleştirilmiş sınıf uygulaması ve staj çalışması yapma durumu” ifadesine öğretmenlerin %74’lük bölümü tarafından yetersiz düzeyde olduğu belirtilmiştir. Çınar’ın (2004) yapmış olduğu çalışmada öğretmenler “Öğretmen yetiştirmede birleştirilmiş sınıflarda öğretim dersine gereken önem verilmemektedir” maddesine “katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Gözler (2009) yaptığı araştırmada ise “Lisans eğitimimde birleştirilmiş sınıflarla ilgili yeterince uygulama ve gözlem çalışmalarında buldum” maddesine müdür yetkili öğretmenler, “katılmıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmenlerin okulun fiziki mekânının yönetimi boyutunda bulunan maddelere genel olarak “katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Okulun kendine ait bütçesinin olmaması fiziksel problemlerin çözümünde öğretmenlerin zorlanmalarının yol açmaktadır. Öğretmenler, okullarının en büyük problemlerinin tuvalet ve su olduğu görüşüne “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Genellikle kırsalda yer alan bu okulların kanalizasyon sıkıntısı olduğundan ve tuvaletlerin dışarıda olması kışın suların donmasına neden olduğundan bu durumlar öğretmenler için büyük sorun oluşturmaktadır. Okulların genellikle eski olması nedeniyle yalıtım sistemlerinin olmaması kışın eğitim ve öğretimi olumsuz etkilediği görüşüne öğretmenler “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Bingöl’ün (2002) yapmış olduğu çalışmada müdür yetkili öğretmenler, okulu donanım ve malzeme yönünün %85 oranında problem olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Gözler (2009) yaptığı çalışmada “Görev yaptığım birleştirilmiş sınıflı okul donanım (sıra, masa, yazı tahtası v.b) yönünden yeterlidir” görüşüne müdür yetkili öğretmenler “kısmen Katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Summak ve arkadaşları (2011) tarafından yapılan çalışmada da birleştirilmiş sınıfların materyal yönünden yetersiz görüldüğü belirtilmiştir. Bu konuda öğretmenlerin vermiş oldukları cevaplar dört çalışmada da birbirine paralellik göstermektedir. Ayrıca barınmada önemli bir sorun olarak görülmektedir. Barınma sorunu Şahin’in (2003) yaptığı çalışmada da öğretmenler tarafından belirtilen önemli bir durumdur. Elma’nın (2013) yaptığı çalışmada, öğretmenlerin fiziksel ortam boyutunda lojman, internet ve ulaşım gibi konuları sorun olarak öne çıkardıkları belirlenmiştir. Bu öğretmenlerin %65’i görev yaptıkları köyde lojman bulunmaması nedeniyle gidiş-geliş yaptıklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca internet erişimi ve ısınma da önemli ölçüde sorun olarak algılanmaktadır. Erdem vd. (2005) birleştirilmiş sınıf öğretmenlerinin karşılaştığı sorunlar incelediği çalışmasında birleştirilmiş sınıflara ayrılan bütçenin yetersiz olduğunu ve bu bütçenin artırılması gerektiğini belirtmiştir. Bu bulgu ile elde ettiğimiz sonuçlar birbirini destekler niteliktedir. Görüldüğü üzere yıllar geçse de birleştirilmiş sınıflardaki fiziksel sorunlar pek fazla çözülememiştir.

Öğretmenlerin eğitimin denetimi boyutunda bulunan maddelere genel olarak “katılıyorum” düzeyinde görüş belirttikleri tespit edilmiştir. Birleştirilmiş sınıflı ilkokullarda çalışan öğretmenler için ayrı bir hizmet için eğitim programı yapılması bir ihtiyaç olarak söylenebilir. Çünküyapı olarak müstakil okullardan farklı yönetilmekte ve farklı bir eğitim ortamı bulunmaktadır. Bu yüzden denetimler sırasında birleştirilmiş sınıflı ilkokulların çalışma koşullarının göz önünde bulundurulması gerektiği görüşüne öğretmenler “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Ayrıca öğretmenler, denetimlerin senenin belli zamanlarında yapılmasının denetimlerin amacına ulaşmamasının nedenlerinden olduğu görüşüne “katılıyorum” düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Çınar’ın (2004) yaptığı çalışmada “müfettişler birleştirilmiş sınıf okutan öğretmenlere gereken rehberliği yapmıyor” maddesine öğretmenlerin “katılıyorum” şeklinde görüş bildirdikleri belirlenmiştir. Gözler (2009) yaptığı çalışmada ise “müfettişler denetimlerini yaparken müdür yetkili öğretmenlere idari görevler

hakkında da ek bilgi vermelidir” maddesine müdür yetkili öğretmenler “tamamen katılıyorum” düzeyinde görüşbildirmişlerdir. Bu konuda öğretmenlerin görüşlerinde denetim yapan kişilerden ortak beklentiler olduğu görülmektedir. Gerekli yol göstericiliğin yapılmadığı söylenebilir. Ayrıca bulgulardan hareketle denetmenlerin denetim esnasında birleştirilmiş sınıf ile bağımsız sınıf faktörüne dikkat etmeleri gerektiği de söylenebilir. Benzer şekilde bir sonuç Erdem vd (2005) tarafından yapılan araştırmada ortaya konmuştur. Yapılan araştırmada, birleştirilmiş sınıf uygulamasının denetlemede dikkate alınması gerektiği belirtilerek, birleştirilmiş sınıf uygulamasının bağımsız sınıf uygulamasından daha zor ve sınırlılıkları olduğunu belirtilerek denetmenler tarafından bu durumun dikkate alınması gerektiği vurgulanmıştır. Elma'nın (2013) çalışmasında da yönetsel işler boyutuna bakıldığında, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenler, bir yandan eğitim-öğretim faaliyetlerini sürdürürken öte yandan yönetsel birçok işi de yapmalarını sorun olarak nitelemişlerdir.

Öneriler

Elde edilen bulgular ışığında birleştirilmiş sınıflarda mevcut koşullar devam ettiği sürece sorunlar aynı şekilde devam edecek gibi gözükmektedir. Bu duruma bir çözüm getirmek için sunlar önerilmektedir.

- ❖ Öğretmen adaylarına hizmet öncesi verilecek eğitimlerde birleştirilmiş sınıf konusunda öğrenci öğretim hizmetleri, aile ve çevre ile ilişkiler, milli eğitim mevzuatı, birleştirilmiş sınıflarda okul yönetimi vb. konularda dersler verilmeli ya da hala 2 saat teorik olarak verilen “Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim” dersinin içeriği zenginleştirilerek teorik saatler yanında uygulama saatleri konulmalıdır.
- ❖ Birleştirilmiş sınıflardaki görev yapan öğretmenlere yönelik olarak sosyal- mesleki destek için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
- ❖ Yeni atama yapıldığı zaman öğretmenler için milli eğitim müdürlükleri tarafından çevreyi tanıtmaya ve olası karşılaşılabilecek sorunların çözüme yol gösterme noktasında oryantasyon programları hazırlanmalıdır.
- ❖ Birleştirilmiş sınıflarda çalışacak öğretmenlerin, yöneticilik ve eğitim konularını içeren bir kaynak kitap oluşturulmalıdır.
- ❖ Mili Eğitim Müfettişleri tarafından yapılan rehberlik ve denetimin daha sık aralıklarla yapılması gerekmektedir.
- ❖ Dönem başlarındaki ve sonlarındaki devamsızlıkların önüne geçilebilmesi için velilerle iletişime geçilip bilgilendirme yapılmalı ve okula göndermeyi özendirici tedbirler alınmalıdır.

- ❖ Birleştirilmiş sınıflı okullara yönelik bir öğretim programı hazırlanmalı ya da mevcut programın birleştirilmiş sınıflarda uygulanmasına yönelik bir planlama yapılmalıdır.
- ❖ Deneyimli öğretmenlerin birleştirilmiş sınıflı okullarda çalışmasını özendirerek düzenlemeler yapılmalıdır.
- ❖ Birleştirilmiş sınıflı okulların fiziki imkansızlıkları için ayrı bir bütçe kalemi oluşturulabilir.
- ❖ Birleştirilmiş sınıflara uygun çok amaçlı materyaller okullara ücretsiz şekilde gönderilebilir.
- ❖ Okul şehir uzaklığı konusunda haftanın belirli günlerinde öğretmenlere yönelik servis hizmeti sunulabilir.

Kaynakça

- Akbaşı, S. Ve Pilten, Ö. (1999). *İlköğretim Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Mikro Yay.Konya, No:9
- Akdoğan, M. (2007). *Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Görev Yapan Müdür Yetkili Öğretmenlerin Yönetim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar*. Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi,, İstanbul.
- Akpınar, B., Turan, M. & Gözler, A. (2006) “Birleştirilmiş Sınıflarda Görev Yapan Öğretmenlerin Yeni İlköğretim Müfredatına İlişkin Görüş ve Önerileri” Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 14–16/Nisan/2006, Ankara) Bildiri Kitabı 2. Cilt, 403–414, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Aksoy, N.(2008). “Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim-Öğretim: Genç ve Deneyimsiz Öğretmenlerin Görüşlerine Dayalı Bir Araştırma”. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*. Cilt 6, Sayı 21ss.82-108
- Aksoy,N. (2008).“Multigrade Schooling in Turkey:An Overview”*International Journal of Educational Development*. 28 ss 218-228.
- ATP. (2015). Teaching in Multiage and Multigrade Classrooms. http://alaskateacher.org/multigrade_teaching.php
- Aydemir, H., Bozkurt, H., Şekerci, H. (2015).“Serbest Etkinlik Derslerine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri”. *Turkish Journal of Educational Studies*, 2 (2) Mayıs, ss. 41-74
- Bayar, S.A. (2009).*Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Anabilim Dalı 4. Sınıf Öğrencilerinin Birleştirilmiş Sınıflar Hakkındaki Görüşleri: Gazi Üniversitesi Örneği*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Binbaşıoğlu, C. (1999).*Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*(Ankara: Anı Yayıncılık. (Yenilenmiş Üçüncü Basım).
- Bingöl, H. N. (2002).*Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında Müdür Yetkili Öğretmenlerin Karşılaştıkları Yönetim Sorunları Çorum İli Sungurlu İlçesi Örneği*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara
- Blease, B. & Condy, J., (2015). ‘Teaching of writing in two rural multigrade classes in the Western Cape’, *Reading & Writing* 6(1), Art. #58, 9 pages. <http://dx.doi.org/10.4102/rw.v6i1.58>
- Büyüköztürk, S. (2002).*Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Çağlayan, A. (2012). *Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Atatürk Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Erzurum
- Çınar, İ. (2004). “Birleştirilmiş Sınıflı İlköğretim Okullarında İlk Okuma Yazma Öğretimine İlişkin Bir Araştırma”, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(7)
- Dalka, S. (2006) “Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okullarının Problemleri ve Durum Tespiti: Doğu Beyazıt Örneği” Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi, (Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi 14–16/ Nisan/2006, Ankara), Bildiri Kitabı 2. Cilt, 415–420, Kök Yayıncılık, Ankara.
- Doğan, A. R. (2000).*Birleştirilmiş Sınıflarda Eğitim Öğretim*, Trabzon, Selim Ofset
- Dursun, F. (2006). Birleştirilmiş sınıflarda eğitim sorunları ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2, 33-56

- Elma,C. (2013). “Birleştirilmiş Sınıflı Okullarda Görev Yapan Öğretmenlerin yönetim ve Eğitim Sürecinde Karşılaştıkları Sorunlar”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 23(1) 75-87
- Erdem, A. R., kamacı, S. VE aydemir, T. (2005). “Birleştirilmiş Sınıfları Okutan Öğretmenlerin Karşılaştıkları Sorunlar”. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 1 (1-2): 3-13.
- Erdem, A.R. (2011).*Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. (6. Baskı) Ankara Anı Yayıncılık
- Gelebek, M.S. (2011).*Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Yapılandırıcılık Temelli Yeni İlköğretim Programının Birleştirilmiş Sınıflarda Uygulanmasına İlişkin Görüşlerin İncelenmesi(Kilis İli Örneği)*, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep.
- Gökyer, N (2011). “Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Sorunlarına İlişkin öğrenci ve Öğretmen Görüşleri”. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (30), ss. 288-310
- Gözler, A.,(2009).*Birleştirilmiş Sınıflı Okulların Yönetim Problemleri ve Çözüm Önerileri*. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmış Doktora Tezi, Elazığ.
- Hargreaves, E., Montero, C., Chau, N., Sibli M. Ve Thanh, T. (2001).“Multigradeteaching in Peru, Sri Lanka and Vietnam: an overview.”*International JournalofEducational Development* 21, ss.499-520.
- İlter, İ. (2015). “Primary School Teacher Candidates’ Metaphorical Perceptions Related to Multigrade Classes Concept” *Elementary Education Online*, 14(4): 1450-1468 [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr> doi <http://dx.doi.org/10.17051/io.2015.53507>
- Kılınc, S. (2005) “Birleştirilmiş ve Normal Sınıflarda Okuyan 4. ve 5. Sınıf Öğrencilerinin Türkçe ve Matematik Derslerindeki Başarılarının Karşılaştırılması”,Online:<http://sbe.gantep.edu.tr/Tez%20Ozetleri/Egitim%20Bilimleri/Yuksekkilic%20Lisans/Kilic%20Selcuk.htm>,
- Köklü, M. (2000).*Birleştirilmiş Sınıf Yönetimi ve Öğretim*. Beta Basım Yayım Dağıtım,İstanbul. No: 1013, Temmuz
- Köksal, K. (2009).*Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim*. Ankara:Pegem A Yayıncılık.
- Köksal, K.,(2005). “Türkiye’nin Gerçeği Birleştirilmiş Sınıflı Okullar”. *TSA Dergisi/Yıl:9 S:3 ss:173-178*
- Laitila,T.,&Wilen,L.(2014). “Pieniäkoulujajayhdysluokkiakoskevan päättöksenteonjakehittämisentie tophoja[Basic information of policy making and developing concerning small schools and multi-grade classes]” *The Finnish Journal of Education*, 45(3), 263-268.
- Little, W. A. (2003).*Training Needs of Teachers in Mixed yearclasses in iner London*.(www3.ellinogermaniki.gr/ep/muse/data/images/England.)
- Little, W.A. (2001).“MultigradeTeaching: towards aninternationalresearchandpolicyagenda”*International Journal of EducationalDevelopment*21, ss.481-497.
- Little, W.A.(2004).*Learning andTeachingMultigradeSettings*.PaperPreparedfor UNESCO 2005 EFA Monitoring Report.
- MEB (2014). Malatya İl Mem Stratejik Plan Durum Analiz Raporu 2015-2019
- MEB. (2013). Milli Eğitim Bakanlığı İstatistik Şube Müdürlüğü. Ankara.

Sınıf Öğretmenlerinin Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşıldıkları Problemler (Malatya İl Örneği)

- Miller, B. (1989). *The Multigrade Classroom: A Resource Handbook for Small, Rural Schools*. Portland, OR: Northwest Regional Educational Laboratory. (ERIC Document Reproduction Service No. ED 320 719).
- Özben, K. (1997). *Birleştirilmiş Sınıf Uygulamasında Karşılaşılan Sorunlar*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi. Denizli
- Paasimaki, J. (2003). *Rural School in Finland. The pathway to high quality multigrade teaching*. Tsolakidis, C., Sotiriou, S., Orfanakis. M. (Eds), Epinoia S.A., Athens, Greece, ss.67-73.
- Palavan, Ö. (2012). Birleştirilmiş ve bağımsız sınıflı ilköğretim 4. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler kazanımlarına erişim düzeyleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(2), 281-294.
- Sağ, R. (2009). "Becoming a teacher in multigraded classes". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 20-39.
- Sınmaz, A. (2009). *Birleştirilmiş Sınıf Öğretmenlerinin Yeni İlköğretim Programının Uygulamasına İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Düzce İli Örneği)*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Statistik Austria (2013A) Schulstatistik 2012/2013 (Sonderauswertung) [School statistics 2012/2013: special evaluation].
- Statistik Austria (2013B) Schulstatistik 2012/2013. Klassen an öffentlichen und privaten Schulen [School statistics 2012/2013: classes in public and private schools]. Erişim OCAK 22, 2015, from <http://www.statistik.at>.
- Summak, M.S., Summak, A., E., G., Gelebek, M.S. (2011). "Birleştirilmiş Sınıflarda Karşılaşılan Sorunlar Ve Öğretmenlerin Bakış Açısından Çözüm Önerileri". *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 10(3) ss.1221-1238
- Şahin, A. E. (2003). "Birleştirilmiş Sınıflar Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (25) 166-175
- Yerlikaya, A. (2000). *Köy ve Şehirde Çalışan Sınıf Öğretmenlerinde Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi*. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Erzurum.
- Yıldız, M. Ve Köksal, K. (2009). "Birleştirilmiş sınıf uygulamasına ilişkin öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi". *Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), ss.1-14.
- Yılmaz, A. (2012) "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Sorunlarının Öğrenci Algularına Göre Değerlendirilmesi". University of Gaziantep Journal of Social Sciences. Jun 2012, Vol. 11 Issue 3, p659-679. 21p. 6 Charts.

